

Akın Gazetesinden Kıbrıs Türk Toplumunu ve Edebiyatının İzini Sürmek

Tracking the Turkish Cypriot Community and Its Literature in *Akın*

Ahmet YIKIK¹

¹Kıbrıs Üniversitesi, Beşeri Bilimler Fakültesi, Türkoloji ve Ortadoğu Çalışmaları Bölümü, Kıbrıs

ORCID: A.Y. 0000-0002-5796-7058

ÖZ

Kıbrıs, yaklaşık üç yüz yıllık Osmanlı hâkimiyetinden sonra 1878’de İngilizlere devredilir. Böylelikle günümüze değin çözüme kavuşamayan Kıbrıs meselesinin tohumları serpilir. Adalı Rumlar, gönüllerinde yatanı dile getirmekte tereddüt etmezler: Başlıca arzuları Yunanistan’la birleşmektir. Biricik hayallerini gerçekleştirmek için dört bir koldan çalışmaya başlarlar. Basının gerek yurt içinde gerek yurt dışında propaganda yürütmekteki gücünün bilincinde hareket ederler. Hızla ve art arda birçok Yunanca gazete yayımlarlar. Onlara karşı koymak için Türkler de adada Türkçe gazeteler çıkarmakta gecikmezler. Kıbrıs’ta yayımlanan ve nüshalarına ulaşılabilen en eski Türkçe gazete olan *Zaman*’ın (1891-1900) ana başlığının altında “Siyaset, edebiyat ve fûnûndan bahseder” yazısı yer alır. Gazetenin içeriğini özetleyen bu üç kelimedenden birinin edebiyat olması, en başından itibaren, Kıbrıs Türk edebiyatının sözlü kültürden yazılı kültüre taşınmasında ve modernleşmesinde gazetelerin oynadığı muazzam role işaret eder. 1925’te Birleşik Krallık’a bağlı bir Taç Koloni olan Kıbrıs’ta siyasi ve toplumsal çalkantıların dozu gitgide artar. Bunlardan kaynaklı toplumsal çatışmalar meydana gelir. Adalı Rumlar Yunanistan’a bağlanmak anlamına gelen ‘Enosis’i; Türklerse, adanın iki toplum arasında paylaşılması ve ayrı yönetimler kurulması siyasetini ifade eden ‘Taksim’i savunurlar. Tüm bunlara karşın, uluslararası toplumun araya girmesiyle, 1960’ta, Kıbrıs Cumhuriyeti çatısı altında iki toplum birleştirilir. Gelgelelim bu gönülsüz birleşmeden kısa bir süre sonra yeniden çatışmalar patlak verir. Belirlenen koşullarda yayımlanan *Akın* gazetesi (1962-1969), o dönemde adada yaşanan gelişmeleri içten bir bakışla ayrıntılı bir şekilde yansıtır. Bu çalışmada, önce, gazetenin sayfalarına yansıyan siyasi ve toplumsal gelişmeler üzerinde durulacak ve söz konusu dönemde Kıbrıs Türk toplumunu meşgul eden başlıca meselelere ışık tutulacaktır. Bu zemin üzerinden, adadaki Türkçe edebiyat üretimine odaklanılacaktır. Kıbrıs Türklerinin edebiyat üretimlerine de alan açan *Akın* gazetesinde okurlarla buluşan edebi ürünlerin başlıca özellikleri üzerinde durulacaktır. Bu şekilde, 1960’lı yıllardaki Kıbrıs Türk toplumu ve edebiyatının panoraması sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Türkçe Basın, *Akın* Gazetesi, Kıbrıs Türk Toplumunu, Kıbrıs Türk Edebiyatı

Başvuru/Submitted: 15.05.2021 **Kabul/Accepted:** 23.08.2021

Sorumlu yazar/Corresponding author: Ahmet YIKIK (Dr. Öğr. Üyesi), Kıbrıs Üniversitesi, Beşeri Bilimler Fakültesi, Türkoloji ve Ortadoğu Çalışmaları Bölümü, Kıbrıs. E-posta: yikik.ahmet@ucy.ac.cy

Atıf/Citation: Yıkık, A. (2022). *Akın* gazetesinden Kıbrıs Türk toplumu ve edebiyatının izini sürmek. Korkmaz, F. (Ed.), 9. *Milletlerarası Türkoloji Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde (s. 1155-13). <https://doi.org/10.26650/PB/AA10AA14.2023.001.077>

ABSTRACT

After nearly 300 years under Ottoman hegemony, Cyprus was handed over to the British in 1878. The roots of the Cyprus problem are widespread and remain unresolved. The Greeks on the island do not hesitate to voice their desire for political unification with Greece and are well aware of the power of the press in disseminating propaganda, both domestically and abroad. As such, Cyprus is home to a large number of Greek-Cypriot newspapers that are published in quick succession. The Turkish Cypriots were quick to publish their own newspapers in Turkish, among which *Zaman* (1891-1900) is the oldest paper with surviving copies. Underneath *Zaman*'s headline is the subtitle that reads "The Voice of Politics, Literature, and Science." From the very beginning, Turkish newspapers should be emphasized to have served as a platform for the development of modern Cypriot literature. Once Cyprus became a Crown Colony of the United Kingdom in 1925, political and social turmoil intensified, with the conflict between Greek and Turkish Cypriots being at the forefront. The Greeks on the island campaign for Enosis [political unification with Greece], while Turks organize around Taksim [policy of dividing the island between the two communities with separate political administrations]. With the intervention of the international community in 1960, the two groups were united under the canopy of the Republic of Cyprus. Nevertheless, soon after this involuntary merger, political tensions resurfaced. The newspaper *Akın* (1962-1969) was first published during this period and addressed these issues openly and in great detail. This article will discuss the political and social developments recorded in *Akın*, by shedding light on the main issues that occupied the Turkish Cypriot community at the time. On this basis, the article will then turn its attention to the Turkish Cypriot literature to analyze and evaluate the structure and content of the literary output that reached *Akın*'s readers. In this way, the article aims to present a panoramic view of Turkish Cypriot society and literature in the 1960s.

Keywords: Cyprus, Turkish press, *Akın* newspaper, Turkish Cypriot community, Turkish Cypriot Literature

Giriş

Kıbrıs'ta Türkçe gazetelerin tarihiyle ilgili yapılan en kapsamlı ve en güncel araştırmanın verileri Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği tarafından 2012'de yayımlanan *Kıbrıs Türk Basın Tarihi* adlı kitapta toplanmıştır. Kitabın sunuş yazısında, "Kıbrıs Türk basın faaliyetlerinin 'gazetecilik'le sınırlı kalmayan bir misyon üstlendiğinin altı çizilir. Söz konusu misyon şöyle tanımlanır:

Kimi zaman İngiliz sömürge yönetimine "başkaldırı"nın kalesi olmuştur Kıbrıs Türk medyası, kimi zaman toplumsal çatışmalar içerisinde bir "moral" kaynağı. Siyasetle hep iç içe yaşamıştır. Toplum liderleri ya gazete sahipleri ya da köşe yazarları olarak kitlelere ulaşmıştır (Mutluyakalı, 2012, s. 7).

Üstteki alıntıdan da anlaşılacağı gibi Kıbrıs Türk gazetelerini incelemek adalı Türklerin toplumsal tarihlerini daha derinden kavramak için yararlı veriler sunar. Bu bağlamda, öncelikle ilk gazetelerin ne şartlarda okurlarla buluştuğunu şöyle özetleyebiliriz: Kıbrıslı Türklerin yerli Türkçe gazetelerle tanışması Kıbrıs tarihinin dönüm noktalarından birine denk gelir. 1571'den itibaren Osmanlı İmparatorluğu mülkiyetine geçen Kıbrıs yaklaşık üç yüz yıl boyunca Osmanlılar tarafından yönetilir. Bu dönemde adalı Müslüman Türkler, "Millet-i Hâkime" olarak yönetimin onlara sağladıkları birçok ayrıcalıktan yararlanır. Ancak 1878 tarihinde adanın geçici olarak İngilizlere kiralanmasıyla, Türkler adadaki birincil konumlarını yitirirler. Yönetici sınıfı oluşturan İngilizler ve sayısal çoğunluğu elinde tutan Rumlardan sonra üçüncü sınıf bir azınlık toplumu durumuna düşerler. İngilizler, adaya ayak basar basmaz adalı Rumların Kıbrıs'ın Yunanistan'la birleşmesine olur vermeleri talebiyle karşılaşılır (Ünlü, 1981, s. 13). Rumlar, bu taleplerine olumlu bir yanıt alamazlar. Bu nedenle, söz konusu hedeflerine ulaşmak için basını bir propaganda aracı olarak kullanmaya yönelirler. Arka arkaya çıkardıkları gazeteler aracılığıyla bu taleplerini gerek ada içinde gerekse ada dışında gür sesle dile getirerek taraftar toplamaya başlarlar. Bu gelişmelerden dolayı adadaki varlıklarının tehlikeye girdiğinin ayırdına varan adalı Müslüman Türklerse, kendi gazetelerini çıkarmaları gerektiğini kavrarlar. Böylece adada Arap harfleriyle basılan Türkçe gazeteler okurlarıyla buluşur. Dolayısıyla, Ünlü'nün (1981) vurguladığı üzere Kıbrıs Türk basını, Kıbrıs Rum basınına bir tepki olarak doğmuştur (s. 14). Arşivlerde mevcut en eski Kıbrıs Türk gazetesi *Zaman* (1891-1900) ve devamında yayımlanan çeşitli gazetelerde Rumların ileri sürdüğü, adanın Yunanistan'la birleşmesi gerektiği yönündeki tezlerine karşı çıkan Kıbrıslı Türkler adanın Osmanlı toprağı olduğu ve Osmanlı Devleti'ne iade edilmesi gerektiği tezini savunurlar. Ancak Osmanlıların I. Dünya Savaşı'na Almanların saflarında katılması üzerine, Kıbrıs, 5 Kasım 1914'te Büyük Britanya İmparatorluğu tarafından ilhak edilir (Jorr, 2013, s. 179). Dolayısıyla adalı Müslümanların bu isteklerinin gerçekleşmesi ihtimali ortadan kalkar. 1923 yılında imzalanan Lozan Antlaşması'yla ada resmen İngiliz kolonisi olur (Kızılyürek, 2016, s. 41). Tüm bu gelişmeler ve Kıbrıs Türk toplumunun başlıca sorunları, beklentileri vb. konular adada yayımlanan ilk Türk gazetelerinde yankı bulur. 1930'a kadar Arap harfleriyle yayımlanan gazeteler, 1931'den itibaren Söz gazetesinin öncülüğünde yeni Türk harfleriyle (Latin alfabesiyle) yayımlanmaya başlar (Mutluyakalı, 2012, s. 54). Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonraki dönemde Kıbrıslı Türkler oradaki tüm gelişmeleri yakından izlerler ve kendilerini Anadolu'daki Türk halkıyla özdeşleştirirler.

Kıbrıslı Türkler, gitgide ‘Taksim’i yani adanın Rumlarla Türkler arasında bölünerek her iki toplumun da ayrı yönetimlere sahip olması fikrini benimserler. Kıbrıslı Rumlarsa, gönüllerinde yatan ‘Enosis’ emellerini gerçekleştirmek için mücadelelerini sürdürürler. Ancak adadaki siyasi gelişmeler her iki toplumun da beklentilerinden farklı bir seyir izlemiştir. Nitekim 1958 Zürih, 1959 Londra ve 1960 Lefkoşa Antlaşmalarının imzalanmasıyla her iki toplum Kıbrıs Cumhuriyeti çatısı altında birleştirilmişlerdir (Turhan, 2009, s. 65). Ancak Kıbrıs Rum toplumu haksızlığa uğradığına inanır. Kıbrıs Türk toplumunun anayasal statüsünü kabul etmez. Kıbrıs Rum liderliği, Kıbrıs Cumhuriyeti’nin kuruluş antlaşmalarını ortadan kaldırmak ve self-determinasyon hakkını ileri sürerek adanın Yunanistan’la birleşmesi için mücadelesini sürdürür. 21 Aralık 1963’te Kıbrıslı Türklere karşı gerçekleştirilen silahlı saldırılar yaşanır. Ardından iki toplum arasında etnik çatışmalar meydana gelir. Bunların sonucunda 1964 yılında Kıbrıslı Türkler Cumhuriyet’in tüm organlarından çekilirler (Kızılyürek, 2016, s. 576).

Akın gazetesi, üstte belirtilen gelişmelerin yaşandığı bir dönemde 1962 ve 1969 yılları arasında yayımlanır. Dolayısıyla, Kıbrıs Cumhuriyeti’nin kurulduğu ilk yıllarda yaşananları içten bir bakış açısıyla tanıklık eder. Aşağıda, söz konusu dönemde Kıbrıs Türk toplumu ve edebiyatının, *Akın* gazetesinden yansıyan genel bir panoraması çizilecektir.

***Akın* Gazetesinin Genel Özellikleri**

“Bağımsız Haftalık Sabah Gazetesi” alt başlığıyla yayın yaşamına başlayan *Akın* gazetesinin ilk sayısı 1 Şubat 1962, Perşembe tarihlidir. Gazetenin imtiyaz sahibi ve genel yayın müdürü Kemal Akıncı’dır. Basıldığı yer, Akın Matbaası, Mecidiye Sokağı No. 37, Lefkoşa’dır (*Akın*, 1 Şubat 1962, s. 1). İlk başlarda haftalık olarak yayımlanan gazete, 32. sayısından sonra günlük olarak yayımlanmaya başlar (Akt. Fedai ve An, 2012, s. 155). Gazetenin satış fiyatı başlangıçta 15 mildir; ancak akşam gazetesi olarak yayımlanmaya başladığı tarihten itibaren fiyatında 5 millik indirimle gidilmiştir. Böylelikle 541. sayıdan itibaren gazetenin satış bedeli 10 mil olarak devam etmiştir (*Akın*, 1 Eylül 1966, s. 1). [O dönem 1 Kıbrıs Sterlini 1000 mile tekabül ediyordu.] *Akın* 1966 yılından itibaren “Pazar Hariç Her Gün Çıkar Bağımsız Akşam Gazetesi” alt başlığıyla haftada altı gün yayımlanmıştır. 1236. sayısına kadar yayını bu şekilde sürdürmüştür (*Akın*, 30 Kasım 1968, s. 1). Gazete, 1237. sayıdan itibaren yeniden haftalık olarak yayımlanmaya başlamıştır. Bu nedenle gazetenin alt başlığı, “Pazartesi Günleri Çıkar Bağımsız Haftalık Gazete” olarak değiştirilmiştir (*Akın*, 2 Aralık 1968, s. 1). *Akın*, 1242. sayısıyla yayın hayatından çekilmiştir (*Akın*, 6 Ocak 1969, s. 1). Gazetede çeşitli yazıları yayımlanan dönemin Kıbrıslı Türk aydınlarından bazıları şunlardır: Ahmet Zaimoğlu, İlder Veziroğlu, Salih Çelebioğlu, Tezel Asena, Şener Levent, Süleyman Uluçamgil, Mehmet Levent, Hasan Şenol, Ergin Birinci, Yaşar Altay, Özker Özgür ve Kutlu Adalı.

Gazetenin ilk sayısında çıkış amaçları şu şekilde belirtilir:

Evet iddiamız büyüktür. Basın tarihimizde devrim yapmak iddiasıyla çıkıyoruz. Basın hayatımızda gerçek demokrasi anlayışının temsilcisi olmak iddiasındayız. Olayları ve gelişmeleri tamamen objektif bir şekilde halkımıza duyurmayı kaçınılmaz bir gazetecilik vazifesi bileceğiz. Herhangi bir sebeple hür ve demokratik bir hava içinde neşriyat yapamayacağımızı görürsek, hürriyet havasının yokluğundan

sesi kısılmış bir gazete çıkarmaktansa, *Akın*'ı kapatmayı tercih edeceğiz. *Akın* tamamen bağımsız bir gazetedir. Hiçbir siyasi parti ve kuruluşla ilişkisi yoktur. Neşriyatını her türlü tesirden uzak olarak yapacak, memleketin ve halkın hayrına olan iyi icraatı överken, kötü ve hatalı icraatı cesaretle tenkid etmekten geri kalmayacaktır. Tenkidlerin her türlü hırs ve garazdan uzak ve daima samimi ve yapıcı olması üzerinde özel bir dikkatle durulacaktır. Toplumsal hayatın gelişmesinde büyük rol oynayacağına inandığımız hür fikir ve demokrasi ruhunun cemaatimiz bünyesinde kökleşmesi için elimizden geleni yapmak azmindeyiz. Kim olursa olsun, haklının hakkını savunmaktan, haksızın haksızlığını yüzüne haykırmaktan, doğruya doğru, eğriye eğri demekten çekinmeyeceğiz. Binbir dertle bağı yanık Kıbrıs Türkü, *Akın*'da kendi sesinin aksi sedasını duyacaktır (Akt. Fedai ve An, 2012, s. 155; *Akın*, 1 Şubat 1962, s. 1).

***Akın* Gazetesinin Yapısı ve İçeriği**

Gazetenin ulaşabildiğimiz en eski nüshası 1 Ocak 1963'te yayımlanan 149. sayıdır. Söz konusu sayı onu izleyen diğer sayılarla gerek sayfa düzeni gerekse bölümlerin ayrılması ve içerik bakımından büyük ölçüde benzerlik taşımaktadır. Dolayısıyla gazetenin yapısı ve içeriğine ilişkin şu tespitlerde bulunabiliriz:

Gazetenin ilk sayfasında, genellikle Kıbrıslı Türklerle Rumların birlikte kurdukları Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ana meseleleriyle ilişkin gelişmeler sürmanşetten verilmekteydi. Başta Kıbrıslı Türk Cumhurbaşkanı Yardımcısı Dr. Fazıl Küçük olmak üzere Kıbrıslı Türk bakan, milletvekili vd. yetkililerin açıklamaları ya da gerçekleştirdikleri ziyaretlerden söz ediliyordu. İlk sayfada Türk(iyeli) siyasetçilerle Kıbrıslı Türk siyasetçilerin temasları, Türkiye'deki ana gündem vb. konularda da haberlere sık sık yer veriliyordu. Bunların yanı sıra ilk sayfada adalı Türklerin ekonomik faaliyetleri hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlayan reklamlar da yayımlanmaktaydı.

Gazetenin ikinci sayfasında; "Rum Basınından Yankılar" başlığı altında Kıbrıs Rum gazetelerinden özellikle Türkleri ilgilendiren, Rumların Kıbrıs Türk toplumuna bakışını yansıtan çeşitli haber özetleri yayımlanıyordu. Yine aynı sayfada bilim dünyasından gelişmeler halka duyuruluyordu. Bunların yanı sıra Radyo ve Televizyon programlarının yayın akışı bildiriliyordu. Ayrıca sinemalarda gösterilmekte olan Türk filmleri hakkında bilgiler veriliyordu. Reklamlara bu sayfada da yer veriliyordu.

Gazetenin üçüncü sayfasında; iç gündemle ilgili köşe yazısı, bilim dünyasından gelişmeler, günlük burç yorumları, reklamlar yer alıyordu.

Gazetenin son sayfasındaysa, hem Kıbrıs Türk hem de Türkiye futbol liglerinin puan durumları, sporla ilgili çeşitli haberler, ilk sayfadaki haberlerin devamları ve yine reklamlar yer almaktaydı.

***Akın*'dan Yansıyan Kıbrıs Türk Toplumu**

Gazetenin alt başlık olarak kullandığı, "Bağımsız haftalık sabah/akşam gazetesi" ifadesi dikkat çeker. Buradan, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında yayın hayatına atılan gazetenin

gündemi oluşturan ve halkı ilgilendiren meseleleri tarafsızca sayfalarına taşımayı hedeflediği anlaşılır. Ancak gazetenin adının kırmızı renkte harflerle yazılması dikkatlerden kaçmaz. Dolayısıyla, gazetenin bir Türk gazetesi olduğuna ve Kıbrıs Türk halkının bakış açısını yansıttığına dolaylı olarak vurgu yapılır. Bu noktada şunu belirtmek gerekir ki Kıbrıs'ta basılan ilk gazetelerde gazetenin yayın aralığını belirten alt başlıklarda “Osmanlı gazetesi” ifadesi yer alırdı. Örneğin, *Zaman* gazetesinin alt başlığında, “Haftada bir defa Cuma günleri neşrolunur Osmanlı ceridesidir” ifadesi yazılıdır (*Zaman*, 25 Aralık 1891, s. 1). Yine Arap harfleriyle basılan Türkçe gazetelerden olan *Seyf* (1912-1914) gazetesinin alt başlığı ise şöyledir: “Pazarları neşrolunur haftalık Osmanlı gazetesidir” (*Seyf*, 2 Mart 1912, s. 1). Kıbrıs'ta ilk kez “Türk gazetesi” ifadesini kullanan gazete ise *Kıbrıs* (1913-1914) gazetesidir. Nitekim gazetenin alt başlığında şu ifade kullanılmıştır: “On beş günde bir neşrolunur Türk gazetesidir” (*Kıbrıs*, 2 Haziran 1913, s. 1). Sonrasında ise 1919'dan itibaren yayımlanan diğer Kıbrıs Türk gazetelerinde “Türk gazetesidir” ibaresinin yaygınlaştığı görülmektedir. Buradan adalı Müslümanların bu yıllardan itibaren kendilerini Türk olarak tanımladıklarını ve Türklüklerine özellikle vurgu yaptıklarının altını çizmek gerekir. *Akın* ise doğrudan “Türk gazetesidir” ifadesini kullanmamıştır. Ancak gazetenin adının, düşman topraklarına tedirgin etme, yıldırma, çapul vb. amaçlarla toplu olarak yapılan baskın anlamına gelen Öztürkçe bir sözcük (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 2021), *Akın* olması ve kırmızı harflerle yazılması, adadaki Türklerle Rumlar arasındaki gergin ortam ve gazete idaresinin Türk milliyetçiliğinden etkilendiği konusunda ipuçları vermektedir. [Çatışmalar ve ekonomik sıkıntılar nedeniyle renkli mürekkebe ulaşmakta zorluklar yaşandığından olsa gerek, gazetenin 500. sayıdan itibaren renksiz olarak çıkarıldığı tespit edilmiştir (*Akın*, 24 Aralık 1963, s. 1).] Ancak üstte alıntılanan ve gazetenin çıkış amaçlarını özetleyen metindeki “Hiçbir siyasi parti ve kuruluşla ilişkisi yoktur.” cümlesinden, gazetenin Kıbrıs Türk siyasi parti ya da kuruluşlarının yayın organı olmadığı anlaşılmaktadır.

Akın'ın ulaşabildiğimiz en eski sayısı 1 Ocak 1963 tarihli sayıdır. Bu sayıdan son sayısına kadar hemen hemen tüm nüshaları KKTC Cumhuriyet Meclisi Gazete Arşivi'nin internet sitesinden araştırmacıların kullanımına açılmıştır (<http://evrak.cm.gov.nc.tr>, 2021). Gazetenin gündemine taşıdığı olayları ve bunların yorumlanışını yakın okumaya tabi tuttuğumuzda ilk dikkatimizi çeken husus Kıbrıs'taki Türk ve Rum toplumları arasındaki güvensizlik, anlaşmazlık ve ‘ayrılık’lardır. Özellikle ilk sayfada ve çoğunlukla manşetten verilen haberlerden bazıları irdeleyecek olursak, burada ne demek istediğimiz daha açık bir biçimde anlaşılacaktır. Nitekim 1 Ocak 1963 tarihli *Akın*'ın manşetinde şu başlık yer alır: “Rum M. Vekillerinin Eski Kanunu Yenilemeği Reddetmeleri Üzerine Türk Belediyeler Kanunu Bugün Mer’iyete Girdi Türk belediyeleri hükümetin kanunsuz emirlerini dinlemeyecek”. Başlığın altında ise haber okuyuculara şöyle sunulur:

Temsilciler Meclisi Rum üyelerin menfi oyları yüzünden Eski Belediye Kanunları yerine Türk Cemaat Meclisinin hazırladığı Türk Belediyeler Kanunu bugünden itibaren yürürlüğe girmiş olup Türk Belediyeleri bu kanun tahtında normal hizmetlerine devam edeceklerdir.

Dün öğleden sonra Cumhurbaşkanı Yardımcısı Dr. Fazıl Küçük'ün başkanlığı altında Türk Bakanlar, Cemaat Meclisi İcra Heyeti üyeleri ile beş kasabanın Türk

belediye başkan ve üyelerinin iştiraki ile bir toplantı yapılmış ve toplantıyı müteakip beş kasabadaki Belediye başkan ve üyeleri tarafından aşağıdaki bildiri yayımlanmıştır:

Lefkoşa, Mağusa, Leymosun, Larnaka, Baf kasabalarının Türk Belediye kanununun sevk ve idaresinde yetkililerin tutum ve kararlarımızı tasvip ettiğimizi, Türk Cemaat Meclisince alınan kararları, yapılan kanun ve nizamata tamamen benimsediğimizi ve bu kanun ve nizamata altında Anayasanın Kıbrıs Türküne verdiği ayrı belediye kurma hakkına istinad ederek kasabalarımızdaki Belediye hizmetlerini bu kanun ve nizamata dahilinde yürüteceğimizi destekleyeceğimizi ve Merkezi Hükümetin bu konuda vaz edeceği kanunsuz veya Anayasaya aykırı emirlerini dinlemeyeceğimizi arz ve beyan eyler;

Kıbrıs Rumları adına Türklerin en sarıh haklarına karşı girişilen bu mücadelede medeni bir şekilde ve kendi kanun ve nizamlarımızın çerçevesi dahilinde hakkımızı sonuna kadar koruyacağımızı bildirir;

Davamızın tamamen leyhimize ceryan ettiğini sayın halkımıza duyurur ve karşı taraftan gelebilecek her türlü tahrik ve taşkınlık karşısında soğukkanlı ve efendice hareket etmenin davamızın icabı olduğunu, taşkınlıklara taşkınlıkla cevap vermemiz icab ettiğini duyururuz. (...) (s. 1)

Üstte değinilen belediyelerin ayrılması meselesi, 1958’de İngiliz Yönetimi tarafından Kıbrıslı Türklere tanınan bir haktır. İngilizler tarafından Türklerin talepleri dikkate alınmış ve adadaki beş büyük şehirde; Lefkoşa, Limasol, Larnaka, Mağusa ve Baf’ta Türklere ayrı belediyeler kurma olanağı verilmiştir. Bu hak 1960’ta kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti’nin Anayasası’nda da belirtilmiştir (Hasgüler, 2002, ss. 219-220). Ancak üstteki haberdan anlaşılacağı üzere, Cumhuriyet kurulduktan sonra Kıbrıslı Rumların belirtilen şehirlerde ayrı Türk Belediyelerinin kurulmasına karşı çıktığı anlaşılmaktadır.

Kıbrıslı Türklerle Rumlar arasındaki anlaşmazlık ve ayrılıkları gösteren birçok haberin yanı sıra *Akın* gazetesinde bu durumu gözler önüne seren makaleler de yayımlanmıştır. Örneğin, Ergin Birinci tarafından kaleme alınan “Anavatanımıza İtimat ve Bağlılığımız Tamdır” başlıklı makalede şu görüşler dile getirilmektedir:

Varsın Mücahitler, [Burada “Rumlar” yerine yanlışlıkla “Mücahitler” yazılmıştır.] ENOSİS rüyasını görmeğe devam etsinler. Varsın Rum basını Belediyelerin iç mesele olduğunu iddia ederek, Türkiye’nin Kıbrıs’a müdahale etme hakkı olmadığından dem vursunlar. Varsın bu devletin başkanı olan ve Anayasa’nın altına yemin vererek imzasını atan bir kilise reisi bile, adadaki Türk varlığını hiçe sayarak, aklının kestiğini yapsın. Varsın yüz bin şehit pahasına alınan bu toprakların bir Yunan adası olduğu iddia edilsin.

Hayal kurmak tatlı bir şey. Lâkin bir gün hakikatler ortaya çıkınca insanlık önünde hicab duyacak olanlar, saklanacak delil arayacaklardır. (...)

Anayasayı ihlal edenler, Enosis sevdasında olanlar, gizli oyunlarla hak ve hürriyeti şerefli cemaatların elinden almak isteyenler, ileri sürdükleri çürük fikirlerle Türk hükümetini asla kandıramıyacaklardır.

Akıl ve şuurun da kabul ettiği gibi, her şeyin Anayasa çerçevesinde hallolunacağına inanan ve bu uğurda hiçbir fedakârlıktan çekinmeyecek olan Türk hükümeti, garanti antlaşmalarında kendine tanınan yetkileri sırası geldikçe kullanacaktır.

(...)

Unutulmamalıdır ki otuz milyonun verdiği hız ve ilhamla haklarını sonunan kadar korumaya azimli olan Türk Cemaati başka bir milletin boyunduruğu altında yaşamak bedbahtlığına düşmeyecektir. Çünkü tarih bile Türkün boyunduruk altına girdiğini yazmamıştır. (...)

Tahrikler bizi doğru yoldan ayıramaz. Ana vatanımızın çizdiği nurlu yolda bizim de yolumuz budur. Kaderde vazifeye çağrılmak da varsa, topa tüfeğe karşı, bileğimizle karşı koyacağımızdan kimse şüphe etmesin.

Kıbrıs'ın mukadderatı Türkiye'nin elindedir. Bu kanunu kimse değiştiremez. Anavatanımıza itimat ve bağımlılığımız tamdır (*Akın*, 20 Ocak 1963, s. 1).

Yukarıda alıntılanan köşe yazısından o dönemde Kıbrıslı Türklerle Rumlar arasında başta yönetimle ilgili konular olmak üzere birçok görüş ayrılıkları bulunduğu anlaşılmaktadır. Kıbrıslı Türkler, Rumların 'Enosis' yani adanın Yunanistan'la birleşmesi gerektiği tezinden vazgeçemediklerini, bu nedenle kendilerine birçok konuda haksızlık yaptıklarını düşünmektedirler. Anayasal hakları olan beş büyük şehirde ayrı belediyeler kurmalarına bu nedenle karşı çıktığına inanmaktadırlar. Ayrıca Birinci'nin, adanın Yunan toprağı olduğunu savunan Rumlara karşı, Kıbrıs'ın Türkler tarafından "yüz bin şehit pahasına" alındığı hatırlatmasında bulunması dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra Birinci'nin, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin üç garantöründen biri olan Türkiye Cumhuriyeti'nin [İngiltere ve Yunanistan'la birlikte] Kıbrıslı Türkleri yalnız bırakmayacağı ve gerekirse, Garanti Antlaşmalarından doğan müdahale hakkını kullanacağı vurgusu, Kıbrıslı Türklerin o dönemki beklentilerini yansıtmaktadır. "(...) topa tüfeğe karşı bileğimizle karşı koyacağımızdan kimsenin şüphesi olmasın." sözlerinden ise adada bir süre sonra patlak verecek etnik çatışmalar ve olası bir savaşın yaklaştığının sezildiği anlamını çıkarabiliriz. Nitekim 1963 yılının son günlerinde patlak veren çatışmaların başlangıcı aşağıda alıntılanan "Bu Sabah 2.30'da Lefkoşa'a Kanlı Olaylar Vuku buldu ÖLENLER VE YARALANANLAR VAR" başlıklı cinayet haberi bu önsezinin bir kuruntudan ibaret olmadığını ortaya koyar niteliktedir:

Bu sabah saat 2.30'da Lefkoşa'da Ermu sokağında esrarengiz vurma olayları vuku bulmuş, iki Türk vurularak öldürülmüş, bazı kimseler ise ağır veya hafif surette yaralanmıştır.

Ölen Türklerden biri Zeki isminde 19 yaşında bir Türk genci, diğeri ise Cemaliye isminde bir kadındır.

Bu kanlı olay, bütün Lefkoşa'ya "Rumların Tahtakale'yi bastıkları şeklinde şayiaların sür'atle yayılmasına sebep olmuş, bir anda bütün şehir halkı ayağa kalkmıştır. Bu arada Tahtakale mahallesinden gelmeğe devam eden müteaddit silah sesleri ve bağırışmalar halkın heyecanını son haddine çıkarmıştır.

(...)

Olayların nasıl vuku bulduğu kesin olarak tespit edilememişse de sivil giyinmiş bazı Rum polislerin altı Türkü zorla yoklamaya çalışmaları sırasında ve Türklerin yoklamayı kabul etmemeleri üzerine polislerin ateş açması neticesinde vuku bulduğuna dair haberler alınmıştır.

(...) (*Akın*, 21 Aralık 1963, s. 1)

Bu olayı izleyen dönemde toplumlararası çatışmalar şiddetlenmiş ve akabinde Kıbrıslı Türkler Kıbrıs Cumhuriyeti makamlarından kademeli bir şekilde çekilmişlerdir. Adada iki toplum arasındaki sorunları kalıcı bir çözüm bulma çabaları gerek Kıbrıslı Rumlarla Türkler, gerekse garantör ülkeler nezdinde sürdürülmüştür. Gazetenin son sayısının ilk sayfasındaki haber başlıklarından ise bu çabaların hiçbir sonuç vermediği anlaşılmaktadır. Söz konusu son sayıda, "Dün Atina'ya giden Makarios, Türk-Rum diyalogunun daha ne kadar süreceğini bilmediğini söyledi" başlıklı haberde meselenin vardığı içinden çıkılmaz durum vurgulanmaktadır (*Akın*, 6 Ocak 1969, s. 1). Bu haberde dikkat çeken bir başka nokta da şudur: Gazetenin en başından beri, o dönem Kıbrıs Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı olan Başpiskopos Makarios'la ilgili haber başlıklarında, isminin önüne "Cumhurbaşkanı" sıfatının yazılmadığını gözlemledik. Bu tercihi, Kıbrıslı Türklerin aynı zamanda Rum halkının Başpiskoposu olan söz konusu şahsın Cumhurbaşkanı olmasını benimsemediklerinin bir işareti olarak yorumlayabiliriz.

***Akın* ve Kıbrıs Türk Edebiyatı**

Kıbrıs Cumhuriyeti'nin toplumsal ve siyasal yaşamını doğrudan etkileyen olumsuz havanın derinden hissedildiği bir dönemde *Akın* vasıtasıyla adalı Türklerin edebiyatla ilgilenmekten, edebi ürünler okuyup yazmaktan ve başta Türk(iye) edebiyatı olmak üzere dünya edebiyatında isim yapan çeşitli şair-yazarları takip etmekten geri kalmadıklarını tespit ettik. Gazetenin 1963-1969 yılları arasında yayımlanan sayılarında içerikle ilgili ön tarama yaptığımız sırada, üç yabancı yazarın Türkçeye tercüme edilen romanlarının tefrika olarak okuyucularla buluşturulduğunu saptadık. Söz konusu üç romandan, Cemil Cahit Cem'in Türkçeye çevirdiği Louis Bousenard'ın *Meteliksiz Adam* romanı 11 Ocak 1963'te tefrika edilmeye başlamıştır. Romanın olay örgüsü Mr. Penniless adındaki parasız pulsuz ve kim olduğu meçhul başkarakterin 19. yüzyılda New York'tan başlayarak dünyanın çeşitli bölgelerine gerçekleştirdiği seyahatler ve oralarda yaşadığı maceralardan oluşmaktadır (*Akın*, 11 Ocak 1963, s. 2). Gazetede tefrika edilen ikinci tefrika romana, Leslie Turner White'in *İhtiras Kasırgası* adlı romanıdır. Romanın başlığının yan tarafında içerik hakkında okurlara verilen "aşk ve macera romanı" açıklaması yer almaktadır. Ancak çevirmeni hakkında herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir. Romanın dokuzuncu tefrikasının 28 Haziran'da yayımlandığını tespit ettik (*Akın*, 28 Haziran 1963, s. 2). Gazetenin Haziran 1963'te yayımlanan nüshalarından birçoğuna ulaşamadığımız için, söz

konusu romanın ilk tefrikasının 20 Haziran 1963 tarihinde yayımlandığı varsayımında bulunabiliriz. Gazetede tefrika edildiğini tespit ettiğimiz bir başka romansa, Eşfak Aykaç tarafından Türkçeye çevrilen, Edwards Aarons'un *Hedef Ankara* adlı eseri. Romanın ilk tefrikasından olay örgüsünün Türkiye'de geçtiği ve Sam Durell adlı CIA ajanının başından geçen maceralara odaklanıldığı anlaşılmaktadır (*Akın*, 5 Eylül 1966, s. 2). Her üç romanın da önceden Türkiye'de kitap formatında piyasaya sunulduğunu tespit ettik (White, 1954; Aarons, 1966; Bousseward, 1945). *Dolayısıyla, söz konusu roman tefrikaların o yıllarda Kıbrıs'a Türkiye'den az sayıda ulaşan popüler çeviri romanların daha çok Kıbrıslı Türk okurlara ulaştırılmak için gazete tarafından tefrika edildiği çıkarımında bulunabiliriz. Bununla birlikte, popüler romanlara yönelik ilgiden dolayı gazetenin tirajının artacağı da göz önünde bulundurulmuş olabilir.*

Akın'da yerli Türk edebiyatına ilişkin yaptığımız incelemeler sonucunda şiir dalındaki üretimin yoğunlukta olduğunu tespit ettik. Gazetenin birçok sayısında, Mehmet Levent, Fikret Demirağ vd. Kıbrıslı Türk şairlerin yeni çıkacak ya da çıkan şiir kitaplarının reklamlarına rastladık: “*Sensizlik* Mehmet Levent Şiir Pek Yakında Çıkıyor” (*Akın*, 12 Ocak 1963, s. 4), “*SENSİZLİK ÇIKTI*” (*Akın*, 1 Şubat 1963, s. 3), “*Sömürge çocuğunun Türkiyesi* ORBAY MEHMET'in Üçüncü Şiir Kitabı YAKINDA ÇIKIYOR” (*Akın*, 17 Mart 1963, s. 4), “*Kısa Şiirler Durağı* Ozan Fikret Demirağ Yakında Çıkıyor” (*Akın*, 28 Aralık 1967, s. 2)... Ayrıca o yıllarda Lefkoşa ve Limasol gibi şehirlerde şiir dinletisi gecelerinin düzenlendiğine ilişkin haberler gözlemledik. Örneğin, Limasol Türk Kadınlar Birliği adına dernek Başkanı Necla Gürtuna, 7 Mart 1963 tarihinde bir Şiir Gecesi etkinliği düzenleyecekleri duyurusunda bulunmuştur. Bu etkinliğe katılmak isteyen şairlerin ilk okuyacakları şiirlerini ve özgeçmişlerini 20 Şubat 1963 tarihine kadar derneğin Limasol'daki adresine göndermeleri gerektiğini belirtmiştir (*Akın*, 10 Şubat 1963, s. 4).

Gazetede haftada bir gün çoğunlukla pazartesileri günleri “Sanat Dünyası” adlı bir bölüm yayımlanmıştır. Bu bölüm gazetenin genellikle ikinci ya da üçüncü sayfasında, tüm sayfayı kaplayacak genişlikte yayımlanmıştır. Edebiyat ağırlıklı olmak üzere sanatın diğer alanından haberlere de yer veren bu bölümü önceleri Şener Levent (d. 1948) tek başına hazırlamıştır (*Akın*, 15 Ağustos 1966, s. 3). Sonradan sayfa yöneticisi olarak Şener Levent'e Hasan Altay da katılmış ve söz konusu sayfayı birlikte hazırlamışlardır (*Akın*, 7 Kasım 1966, s. 3). Bu sayfada, o dönem gündemde olan Kıbrıs ya da Türkiye edebiyatından birçok şair ve yazarın şiir ve öykülerinden örnekler yayımlanmıştır. Bunlar arasında Kıbrıslı Türk şairlerden Şener Levent, Mehmet Levent (d. 1946), Kaya Çanca (1945-1973), Zeki Ali (d. 1951), Orbay Delicermak (d. 1942), Mehmet Kansu (d. 1937), Fikret Demirağ'ın (1940-2010) isimlerini sayabiliriz. Türk(iye) edebiyatından ise Ümit Yaşar Oğuzcan (1926-1984), Orhan Veli Kanık (1914 -1950), Oktay Rifat (1914-1988), Fazıl Hüsnü Dağlarca (1914-2008), Attilâ İlhan (1925-2005), Sait Faik (1906-1954)... Ayrıca, okurlara sayfada yayımlanmak üzere yazı-şiir çalışmalarını göndermeleri çağrısında bulunulmuştur. Bu sayfada, Kıbrıs ve Türkiye'den şair-yazarlardan şiir ve öykülerin yanı sıra kitap eleştirileri, yeni yayınların tanıtımı, edebiyat ortamıyla ilgili anketler vs. yayımlanmıştır. O dönem adada üretilen Türkçe edebiyat ürünlerine göz attığımızda, Kıbrıslı Türk edebiyatçıların Türkiye'de üretilen edebiyattan beslendikleri ve etkilendikleri belirgindir. Zaten kendi edebiyatlarını ya da Türkiye'de üretilen edebiyatı birbirinden ayrı görmedikleri,

hem Kıbrıs hem de Türkiye’den edebiyatçıların ürünlerini yan yana aynı sayfada yayımlamalarından anlaşılmaktadır. Bu bakımdan Kıbrıslı Türklerin Türkiye ile aralarında gördükleri güçlü kardeşlik-soydaşlık bağıni edebiyat aracılığıyla da sağlamlaştırmak eğiliminde oldukları anlaşılmaktadır. Nitekim gazetenin söz konusu “Sanat Dünyası” köşesinde yayımlanan şiirlere baktığımızda, serbest şiir tarzında yazılan bu şiirlerde Birinci ve İkinci Yeni akımından etkilenimler hemen göze çarpar. Yalın bir Türkçeyle -o günün İstanbul Türkçesiyle- yazılan şiirlerde kimi zaman lirik kimi zaman ironik ve mizahi bir üslupla gerek bireysel gerekse toplumsal temalara değinilmiştir. Bunlar arasında, millî-toplumsal kimlik ve aidiyet konusunun ustalıklı ve şiir sanatından ödün vermeden işlenenler bilhassa dikkat çeker. Bu yapıtlarda, Kıbrıslı Türklerin toplumsal kimliklerini kurarken ‘Anadolu (Türkiye) Türklüğü’yle özdeşleşme yoluna gittiği görülmektedir. Nitekim gazetede yayımlanan ve aşağıda alıntıladığımız, o yıllarda şiir alanında ön plana çıkan şairlerden Süleyman Uluçamgil’in (1944-1964) kaleme aldığı “Kıbrıs-Türkiye” ve Orhan Mehmet (Deliceirmak)’a ait “Pusulula” adlı şiirler bu durumu açıkça gözler önüne sermektedir:

KIBRIS - TÜRKİYE

İnanıyorum tek bir vatana
Yüreklere değgin dibelikten
Ne çıkar aramızda Akdeniz varsa
Ne fark var aramızda
Hep aynı sınırlarda sıvanmışız
Kimimiz “ölürken” diyoruz
Kimimiz “ölürkana” (*Akın*, 22 Temmuz 1968, s. 3)

PUSULA

Ben bir pusulayım
Yolcuların, gemicilerin rehberi
Kıbrıs Türklerince hep Kuzeye¹ bakıyorum
Hep Kuzeye
Kendimi bildiğimden beri (*Akın*, 27 Mayıs 1968, s. 3)

Sonuç

1962-69 yılları arasında yayımlanan *Akın* gazetesinde Kıbrıs Türk toplumunun ve edebiyatının panoramik bir resmini sunduğumuz bu çalışmada, Kıbrıs Cumhuriyeti’nin ilk yıllarında Kıbrıslı Türk ve Rum toplumlarının birbirleriyle kaynaşmadıkları ortaya konulmuştur. Bu dönemde, Kıbrıslı Rumlar Elenliklerine vurgu yaparken Kıbrıslı Türklerse Türklüklerine vurgu yapmaktaydılar. Kıbrıslı Türklerin gözü, Anavatan olarak benimsedikleri Türkiye’den gelecek destek ve yardımlardaydı. Gazeteye yansıyan haberlerden, Kıbrıslı Türklerde, ortakları Kıbrıslı Rumların “Enosis” hayallerine ulaşmak için uğraş verdikleri inancının hâkim olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca, Kıbrıslı Türklerin, Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası’nda kendilerine tanınan beş büyük şehirde

1 Şair burada Kıbrıslı Türklerin, -coğrafi konum açısından adanın kuzeyinde bulunan- Türkiye’den gelecek iyi haberler ve desteklere özlem duyduğuna dikkat çekiyor.

ayrı belediye kurma hakkını kullanmalarına karşı çıkan Kıbrıslı Rum yöneticilerin ve milletvekillerinin bu yöndeki kararlarını Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle tanımamakta kararlı bir tavır sergiledikleri tespit edilmiştir. Gazetede yayımlanan haber ve köşe yazılarından, Kıbrıslı Türklerin, Kıbrıs Cumhuriyeti'ne mesafeli oldukları ve yeni kurulan devlete karşı aidiyet ve güven duygusu hissetmekte isteksiz oldukları izlenimi edinilmiştir. Bu bağlamda, ayrı belediyeler oluşturmalarını, 'Taksim'e giden yolda, kendi kendilerini yönetme deneyimi kazanmaları yönünde bir basamak olarak gördükleri değerlendirmesinde bulunabiliriz. Gazetenin 1964-69 yılları arası yayımlanan nüshalarında, Kıbrıslı Türklerle Rumların birbirlerinden gitgide uzaklaştıkları, iki toplum arasında silahlı çatışmaların sürdüğü ve bu dönemde siyasi çözüm arayışlarının sonuçsuz kaldığını yansıtan haberler ve köşe yazılarının büyük bir yer tuttuğu saptanmıştır. Sözün özü *Akın* gazetesinden yansıyan toplu resme baktığımızda, Kıbrıslı Türklerin, Kıbrıs Cumhuriyeti'nden çok Türkiye Cumhuriyeti'ne güven ve bağlılık duyduklarının altını çizmek gerekir.

Aynı döneme adadaki Türk edebiyatı açısından odaklandığımızdaysa, edebiyat alanında düzyazıdan çok şiir ağırlıklı bir üretim olduğu saptanmıştır. Gazetenin "Sanat Dünyası" başlıklı sayfasında Kıbrıslı Türklerin kendi edebiyatlarını Türk(iye) edebiyatı içerisinde konumlandıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Bir başka deyişle, Türk ya da Kıbrıs Türk edebiyatını bir bütün olarak gördükleri tespit edilmiştir. Bundan dolayı, dönemin Türkiye edebiyat çevrelerinde ön plana çıkan şairlerin şiirleri, okuyuculara Kıbrıslı Türk şairlerin ürünleriyle birlikte sunulmuştur. Bu şiirlerin serbest tarzda ve İstanbul Türkçesiyle yazıldığı göze çarpmaktadır. Bunu, Kıbrıslı Türk şairlerin ada dışında Türkiye'de de okuyucularla buluşmak arzusuna bağlayabiliriz. Ayrıca, şiirlerde bireysel deneyimlerin, duyguların yanı sıra adadaki çatışmalı ve gergin ortamın yankı bulduğu toplumsal açılımlar da gözlenmiştir. "Sanat Dünyası" başlıklı bölümde toplumun milliyet, aidiyet ve kimlik kavramlarındaki genel eğilimini yansıtan şiirlere de yer verilmiş olması, Kıbrıslı Türk şairlerin toplumun temel meselelerine duyarsız kalmadıklarını ve toplumsal koşulların adadaki Türk edebiyatını doğrudan etkilediğini göstermektedir.

Kaynakça / References

- Aarons, E. (1966). *Hedef Ankara*. Eşfak Aykaç (Çev.). İstanbul: Başak.
- Aarons, E. (1966, 5 Eylül). *Hedef Ankara*. Eşfak Aykaç (Çev.). *Akın*. s.2.
- Birinci, E. (1963, 20 Ocak). Anavatanımıza İtimat ve Bağlılığımız Tamdır. *Akın*. s.1.
- Boussenard, L. (1945). *Meteliksiz Adam*. Cemil Cahit Cem (Çev.). Ankara: Güven.
- Boussenard, L. (1963, 11 Ocak). *Meteliksiz Adam*. Cemil Cahit Cem (Çev.). *Akın*. s.2.
- Bu Sabah 2.30'da Lefkoşa'a Kanlı Olaylar Vuku buldu ÖLENLER VE YARALANANLAR VAR. (1963, 21 Aralık). *Akın*. s.1.
- Deliceirmak, Orbay Mehmet. (1968, 27 Mayıs). Pusula. *Akın*. s.3.
- Dün Atina'ya giden Makarios, Türk-Rum diyalogunun daha ne kadar süreceğini bilmediğini söyledi. (1969, 6 Ocak). *Akın*. s.1.
- Fedai, H. ve An, A. (2012). Lefkoşa: TipografArt.
- Gürtunca, N. (1963, 10 Şubat). Şairlere Çağrı. *Akın*. s.4.
- Jorr, C. W. (2013). *İngiliz Egemenliği Altında Kıbrıs*. Ali Çakıroğlu (Çev.). Lefkoşa: Galeri Kültür.
- Kıbrıs*. (1913, 2 Haziran). s.1.
- Kısa Şiirler Durağı* Ozan Fikret Demirağ Yakında Çıkıyor. (1967, 28 Aralık). *Akın*. s.2.

- Kızılyürek, N. (2016). *Bir Hinç ve Şiddet Tarihi Kıbrıs'ta Statü Kavgası ve Etnik Çatışma*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- KKTC Cumhuriyet Meclisi Gazete Arşivi. (2021). Akın Gazetesi. (Son erişim: 11.9.2021). <http://evrak.cm.gov.nc.tr>, 2021
- Levent, Ş. (Haz.) (1966, 15 Ağustos). Sanat Dünyası. *Akın*. s.3.
- Levent, Ş. ve Altay, H. (Haz.) (1966, 7 Kasım). Sanat Dünyası. *Akın*. s.3.
- Mutluyakalı, C. (Ed.). (2021). *Kıbrıs Türk Basın Tarihi*. Lefkoşa: Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği.
- Rum M. Vekillerinin Eski Kanunu Yenilemeği Reddetmeleri Üzerine Türk Belediyeler Kanunu Bugün Mer'iyete Girdi Türk belediyeleri hükümetin kanunsuz emirlerini dinlemeyecek. (1963, 1 Ocak). *Akın*. s.1.
- SENSİZLİK ÇIKTI*. (1963, 1 Şubat). *Akın*. s.3.
- Sensizlik* Mehmet Levent Şiir Pek Yakında Çıkıyor. (1963, 12 Ocak). *Akın*. s.4.
- Seyf*. (1912, 2 Mart). s.1.
- Sömürge çocuğunun Türkiyesi* ORBAY MEHMET'in Üçüncü Şiir Kitabı YAKINDA ÇIKIYOR. (1963, 17 Mart). *Akın*. s.4.
- Turhan, T. (2009). Kıbrıslı Türklerin Vatandaşlığının Kısa Tarihi. M. Hasgüler (Ed.) *Kıbrıslılık* içinde (ss. 56-82). İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (2021) Akın. (Son erişim: 11.9.2021). <https://sozluk.gov.tr>
- Uluçamgil, S. (1968, 22 Temmuz). Kıbrıs-Türkiye. *Akın*. s.3.
- Ünlü, C. (1981). *Kıbrıs'ta Basın Olayı (1878-1981)*. Ankara: Basın Yayın Genel Müdürlüğü.
- White, L. T. (1954). *İhtiras Kasırgası*. Süleyman Altapa (Çev.). İstanbul: Nebioğlu.
- White, L. T. (1963, 28 Haziran). İhtiras Kasırgası. Süleyman Altapa (Çev.). *Akın*. s.2.
- Zaman*. (1891, 25 Aralık). s.1.

